

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Directorivm. Servandi Pvblicas, Sacrasqve Processiones,
Sev Svpplicationes, Tam Ordinarias, quae fiunt certis
diebus per annum; quàm extraordinarias, quae varijs ac
publicis Ecclesiae de causis in ...**

Coloniae Agrippinae, 1640

De Processione in Festo sanctissimi Corporis Christi

urn:nbn:de:hbz:466:1-9480

DE FESTO Corporis Christi.

INstitutum est hoc festum Corporis Christi cum Octaua ab VRBANO IV. 1262. ab Eugenio IV. 1433. confirmatum, ob causam quam reddit S. Thomas *in Officio eiusdem Festi*, cuius officij & ipse fuit auctor, vt in eiusdem opusculo 57. Leodienses primo celebrarunt illud, *Bzouius anno 1230. n. 16.*

DE PROCESSIONE in festo Sanctissimi Cor- poris Christi.

F*it hodie Processio solemnissima in paramento albis. Ornanda igitur imprimis decenter Ecclesia, & omnes viae ac plateae, per quas Venerabile Sacramentum portabitur, sint mundatae & ornatae arboribus frondibus, floribus, gramine, tapetibus & aulais, & sacris imaginibus, non autem profanis aut vanis figuris seu indignis ornamentis.*
Depu-

Deputentur principales aliquot viri pro portanda Umbella seu baldachino, sub quo sacerdos cum Venerabili Sacramento processionally ire debet (vocatur Mappula ab Innoc III. lib. 2. Mist. Miss. cap. 7) & in distributione hastarum eiusdem nobilioribus seu principalioribus dantur ea quæ sunt in facie Celebrantis, posteriores minus principalibus, Cæremon. Pap. lib. 2. c. 14. & Cæremon. Episc. lib. 1. cap. 14. conueniret tamen, vt hodie & alijs diebus per Octauam (quibus fieri solent iuxta loci consuetudinem plures Processiones) ab Ecclesiasticis cum pluuiialibus deferrentur hasta saltem per templum, quod si tunc desint pluuialia, non ideo induant Stolas Cottis tantum seu superpelliceis induti, ex Cærem. Episc. lib. 2. cap. 25. & 26.

Notandum hic etiam, si alicubi consuetudo vigeat, vt in tali Processione quatuor Euangeliorum initia in quatuor distinctis locis cantentur, versus quatuor mundi plagas, tunc in locis huiusmodi; Orientem, Occidentem, Meridiem & Septentrionem respicientia quatuor Altaria ex ligno cum Umbellis seu tectis pulchrè ac decenter ornata, & Corporalibus mundis stra-

ta super quibus collocari possit Monstrantia, dum dicta Euangelia canuntur, erecta sint.

Parati etiam sint quatuor vel duo saltem Diaconi predicta Euangelia cantaturi.

Indui possunt aliquot puerorum paria ad formam Angelorum cum sertis in capite, quorum aliqui canistris deferant folia rosarum, versus Venerabile Sacramentum quandoque in Processione seminanda, alij Cymbala portent, alij arma seu Mystera Passionis Domini, &c.

Sacerdos primò Missam celebret, in qua duas hostias consecret, & sumpta una, alteram in Tabernaculum gestatorium in Processione deferendum (Monstrantiam vocant) ita reponat, ut per vitrum seu Crystallum exterius adorantibus appareat, veloq; operiatur, donec auferatur ab Altari; peracto autem sacrificio Missæ, iuxta ritum qui prescribitur inferius Tract. De precibus 40. horarum. titul. De his quæ addenda sunt in Missa quæ celebratur ad Altare, in quo expositum est sanctissimum Sacramentum. Et processione iam inchoata, ordine quo supradictum est in Litanijs Maioribus precedentibus Confraternita-

mitatibus laicorum (si qua sint) cum suis Vexillis, & Religiosis cum sua Cruce, quæ velumpendens seu pallium habere debet, vt supra diximus Tit. de Processione in festo Purificationis sub finem, ac alijs qui interesse solent vel debent Processioni tali iuxta morem & laudabilem cuiuslibet Ecclesie consuetudinem; Sacerdos pluuiali albo indutus, imposito thure in duo Thuribula sine benedictione ter incensat cum altero eorum Sacramentum genuflexus.

Notent autem, quod stola vna cum Alba & Pluuiali, in modum Crucis ante pectus gestari debeat cingulo de more coniuncta, & vtrimque colligata, non autem pendula, quod Episcoporum proprium est; quod si adhibeatur vna cum superpelliceo, soluta pendebit à collo hinc inde, quia ligari in modum Crucis non potest; & eodem modo siue cum pluuiali siue absque eo adhibeatur illa.

Deinde Diaconus oblongum ac decens velum circumponit scapulis sacerdotis, qui parte veli ante pectus pendente, vtraque manu cooperta Ostensorium seu Tabernaculum, à Diacono sibi porrectum reuerenter su-

scipit in supremo Altaris gradu, mox ad Altare ascendit, & sacramentum ante faciem tenens, vertit se ad populum, inde descendit, sub Baldachinum comitantibus Ministris, & duo Acolythi vel Clerici cum praedictis thuribulis effumantibus praecedunt.

Omnes praecedent nudo capite, accensos Cereos, quantum fieri potest, gestantes & consuetos Hymnos, &c. pro longitudine Processionis deuotè concinentes. Dum vero sacerdos discedit ab Altari, Clerus vel sacerdos cantare incipit Hymnum: Pange lingua &c.

APVD PRIMVM Altare seu Stationem.

V*Bi ad primum Altare peruentum fuerit (intellige in ijs Ecclesiis, in quibus haec laudabilis consuetudo viget, vt supra diximus) sacerdos deposito reuerenter & thurificato Sacramento quiescit parum cum Ministris, interim canitur aliquod Motetum vel Responsorium de tempore.*

Circa finem cantus, vnus ex dictis Diaconis cantaturus initium primi Euangelij
ex

ex dictis quatuor, (quæ habentur ordine impressa in Rituali seu Pastoralis Colonienſi) deſert & ponit librum Euangeliorum à Miniſtro de eo ſeruiente ſibi porrectum, ſuper Altare, Officiator ſtans imponit ſine benedictione interim incenſum, miniſtrante alio Diacono nauiculam, & Thuriferario Thuribulum, Diaconus uero cantaturus genuflexus ante Venerabile Sacramentum orat: Munda cor meum &c. ſuper ſupremo Altaris gradu altiori ſi plures ſint, in quo etiam accipiens prius librum Euangeliorum ab Altari Officiatorem ſtantem in latere Euangelij, non omnino conuerſus ad eum petit benedictionem ab eodem dicens: Iube Domne benedicere non Domine (nam hoc Dei eſt, illud hominis præclari, ut probat Baron. Euodio lib. de Miraculis S. Stephani, Anno 416. ſed & S. Hieronymi tempore omnes Sancti, & homines alij vocabantur Domni, ſolus autē Deus Dominus) ad quem Officiator ſimiliter conuerſus dicit: Dominus ſit in corde tuo, &c. habita benedictione & oſculata Officiatoris manu diſcedit (facta prius Venerabili reuerētia) cū alio Diacono ad cantandū Euangelium, ut

Supra, primum portans librum ante pectus, precedentibus Thuriferario & duobus Acolythis cum candelabris accensis, ijs saltem qui Crucem Processionalem comitantur, aut alijs, prout fuerit copia eorum, & stans in loco Euangelij, altero Diacono librum tenente, medio inter dictos Acolythes tenentes Candelabra accensa canit: Dominus vobiscum iunctis manibus, & reliqua perficit, prout habetur in Missali nouissime recognito, de Ritu seruando in Celebratione Missæ. In fine librum tenens eum defert apertum ad Officiantem osculandum, nullam prius nec ipsi, nec Venerabili reuerentiam faciens, deinde tamē clauso libro reuerentiam faciet utrique debitam, mox Diaconus cantans thurificat officiatorem, qui tamen corā Prælato suo, sicuti non osculatur librum, ita neque incensatur, sed Prælato solum id congruit, ut pluribus locis docet Cæremon. Episc.

Quibus finitis, omnes flectant genua, cantetq; Chorus Antiph. si placet vel Motetam festo conuenientem.

Hinc Officiator cum Diaconis duobus assistentibus redit ad Venerabile Sacramentum, & facta debita reueren-

tia

tia ante illud stat, dum canitur à Diaconis vel Cantoribus :

Verf. Panem de cælo præstitisti eis, Allel.

Resp. Omnem delectamentum in se habentem. Allel.

Officiator canit stans vt prius.

O R E M V S.

DEVS qui nobis sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti : tribue quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra mysteria venerari : vt redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum, *Resp. Amen.*

Deinde Officiator imposito thure in thuribulum, vt supra, thurificat Venerabile Sacramentum; postea surgit, & stans versus sacram hostiam, alijs omnibus geneflexis, canit, respondente choro;

Verf. A fulgure & tempestate,

Resp. Libera nos Domine Iesu Christe.

Verf. Fiat misericordia tua Domine super nos.

Resp. Quemadmodum sperauimus in te.

Verf. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Verf. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

O R E M V S.

QVæsumus omnipotens Deus, vt in-
tercessione sanctæ DEI genitricis
Mariæ, & sanctorum Angelorum, Pa-
triarcharum, Prophetarum, Apostolo-
rum, Martyrum, Confessorum, Virgi-
num, & Viduarum, atq; omnium San-
ctorum tuorum, continuum nobis præ-
stes auxilium, tranquillam auram per-
mittas; atque contra fulgura & tem-
pestates desuper nobis indignis tuam
salutem effundas de cælis, & generi hu-
mano semper æmulas, dextera poten-
tiæ tuæ, aereas conteras potestates.
Per Christum Dominum nostrum.

Resp. Amen.

*Recepto deinde circa humeros (quod præ-
bet illi Diaconus) velo longiori vt supra, &
facta solita reuerētia, stansq; adhuc versus
Altare Monstrantiam in manibus tenens,
canit:*

Verf.

Verf. Sit nomen Domini benedictum.

Resp. Ex hoc nunc & vsque in seculum.

*Verf. Adiutorium nostrum in nomine
Domini.*

Resp. Qui fecit celum & terram.

Benedictio DEI omnipotentis (& faciat tres cruces) Patris + & Filij + & Spiritus + sancti, descendat super nos & fructus terræ, & maneat semper.

Resp. Amen.

Prædicti tamen Verf. & Resp. potius Prælati mitratis & benedictis conueniunt, hinc alij simplices Sacerdotes ijs prætermis- sis absolute dabunt Benedictionem sine his verf. canentes vltima saltem verba: Bene- dictio Dei omnipotentis, &c.

Et statim incipitur per Clerum aut Can- tores alius Hymnus, vel Responsorium, vel Psalmi, Credidi propter quod locutus sum &c. Laudate Dominum de cœ- lis, &c. vel similia. Et proceditur ad secun- dum Altare.

APVD SECVNDVM Altare seu Stationem.

Cum ad secundum Altare peruenerit Processio, seruata eadem serie & omnibus ceremonijs, quæ ad primum Altare prescripta sunt.

Delato per Diaconum secundum, libro, imposito incenso, idem Diaconus dicto: Munda cor meum, & c. habitaq; benedictione canit initium secundi Euangelij incensans librum triplici ductu interim dum Resp. Gloria tibi Domine.

Sacerdos in fine osculatur librum sibi delatum dicens:

Per Euangelia dicta

Deleantur nostra delicta.

Et incensatur more solito à Diacono, sic etiam ad reliqua Euangelia.

Verf. Panem cæli dedit eis, alleluia.

Resp. Panem Angelorum manducauit homo, alleluia.

O R E M V S.

DEVS qui nobis sub Sacramento mirabili Passionis tuę memoriam
reli-

reliquisti; tribue quæsumus, ita nos
 Corporis & Sanguinis tui sacra myste-
 ria venerari: vt redemptionis tuæ fru-
 ctum in nobis iugiter sentiamus. Qui
 viuis & regnas in sæcula sæculorum.

Resp. Amen.

*Incensato Sacramento, Officiarius stat vt
 supra versus Altare & canit:*

Verf. A fulgure & tempestate,

Resp. Libera nos Domine Iesu Christe.

*Verf. Fiat misericordia tua Domine su-
 per nos.*

Resp. Quemadmodum sperauimus in te.

Verf. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Verf. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

O R E M V S.

PArce Domine, parce populo tuo:
 & nullis nos patiaris aduersitati-
 bus, bellis, morbis, tempestatibus,
 ac periculis fatigari, quos precioso Fi-
 lij tui Domini nostri IESV CHRISTI
 Corpore & Sanguine redemisti. Per
 eundem Christum Dominum nostrum.
Resp. Amen.

Da-

Datur benedictio vt supra, & clerus aut chorus incipit canere vti dictum est, & sic proceditur ad tertium Altare.

APVD TERTIVM Altare seu Stationem.

OMnia vt supra seruantur. Per Diaconum tertium (si tot sint,) defertur ad Altare liber, imponitur ab Officiatore incensum, & dicto Munda cor meum, &c. habitaq; benedictione Diaconus canit initium Euangelij tertij, & in fine eiusdem obseruentur ea quæ posita sunt post primum Euangelium.

*Verf. Cibavit illos ex adipe frumenti, all.
Resp. Et de petra melle saturavit eos, alleluia.*

O R E M V S.

DEVS qui nobis sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacramenta venerari: vt redemptionis tuæ fru-

fructum in nobis iugiter sentiamus.
 Qui viuis & regnas in sæcula sæculo-
 rum, *Resp.* Amen.

*Officiator, thurificato Sacramento, facit
 omnia vt supra post primum Euangelium.
 Postea canit:*

Vers. A fulgure & tempestate,

Resp. Libera nos Domine Iesu Christe.

*Vers. Fiat Misericordia tua Domine su-
 per nos,*

Resp. Quemadmodum sperauimus in te.

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

O R E M V S.

CLEMENTIAM tuam omnipotens
DEVUS suppliciter deprecamur, vt
 benedicere, visitare, & irrigare digne-
 ris fruges, & fines seruorum tuorum,
 noxias tempestates amoueas, inunda-
 tionem coerceas, imbriũ, spirituales
 repellas nequitas aërem salubrem in-
 dulgeas: & ab omni nos inimicorum
 infestatione in pace defendas, quos
 Corpore & Sanguine Filij tui à morte
 per-

perpetua redemisti. Per eundem Christum Dominum nostrum. *Resp.* Amen.

Data benedictione ut supra, inchoatur denuò per Clerum aut Chorum Hymnus aliquis vel respons. &c. ut ante.

APVD QVARTVM Altare seu Stationem.

D*Elato libro, imposito incenso, & dicto: Munda cor meum, &c. per ultimum Diaconum accepta benedictione cantatur initium ultimi Euangely.*

Fiunt omnia ut supra.

Vers. Educas panem de terra, alleluia.

Resp. Et vinum letificat cor hominis, all.

O R E M V S.

D*Eus qui nobis sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra mysteria venerari: ut redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum.*

Resp. Amen.

Offi.

*Officiator, thurificato Sacramento, pergit
ut supra post primum Euangelium. Et ca-
nit:*

Verf. A fulgure & tempestate,

Resp. Libera nos Domine Iesu Christe.

*Verf. Fiat Misericordia tua Domine su-
per nos,*

Resp. Quemadmodum sperauimus in te.

Verf. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Verf. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

O R E M V S.

DEVS, qui singulari Corporis tui ho-
stia totius mundi soluisti delicta,
populum tuum quæsumus ad te con-
uerte propitius; vt à cunctis periculis
corporis & animæ liberetur, ab hosti-
bus visibilibus & inuisibilibus protega-
tur, optatâ aurg serenitatem, fructuum
vberratem, & temporum tranquillita-
tem obtineat, tuæque benedictionis
gratiam in omnibus experiatur. *Quæ*
viuis & regnas in sæcula sæculorum.

Resp. Amen.

DA-

Data benedictione, inchoat clericus aut chorus canere ut ante, & reditur ad Ecclesiam.

Peracta Processione repositoq; ab Officiatore Venerabili Sacramento super Altare maius, absque benedictione factaq; debita reuerentia, Hymnum Te Deum laudamus, clara & hilari voce, ante infimum gradum Altaris incipiant.

Quo finito omnes Ecclesiastici, comitantesq; Venerabile Sacramentum hinc inde ordine genuflexi, illud reuerenter adorantes. Sacerdos de more incensat, ac sequentes Hymni partes, Venerabile Sacramentum in manibus versus populum intonat:

*Tantum ergo Sacramentum &c.
Genitori, Genitoq;, &c.*

Quem chorus prosequitur cantando. Cantato versu, Sit & benedictio, &c. dat benedictionem more consueto. Defertq; Monstrantiam ad Tabernaculum solitum, quod thurificato Sacramento clauditur, & omnes extinctis candelis recedunt.

Vbi vero clerici vel cantores haberi non possunt, Parochus ruralis per seipsum omnia pro posse peragat.